

אור הפרשה

י"ל ע"י מוסדות אור דוד בראשות הרה"ג דניאל זר שליט"א

י"א חשוון תשפ"ג • גליון 235 • פרשת לך לך

זמני שבת קודש

רבנו תם	מוצאי שבת	הדלקת נרות	תל אביב
17:52	17:26	16:26	תל אביב
17:57	17:25	16:25	ירושלים
17:50	17:24	16:24	חיפה

שבת שלום ומבורך!

העלון טעון גניזה

הרה"ג דניאל זר שליט"א
ראש הישיבה המוסדות

מעלת הנסיונות

למה הקב"ה צריך לנסות אותנו, מדוע הקב"ה ניסה את אברהם?

עמידה בנסיון

היה זה באחרית ימי ה'חזון איש' זצ"ל. הוא כבר היה חלוש ונטול כח, ובאותם ימים שכב על המיטה במרפסת ביתו, ולמד בשארית כוחותיו. הגאון רבי אריה שכטר שליט"א הגיע אז לבקרו, וכשנכח כי הדלת נעולה, הציץ מבחוץ ואז רמז לו ה'חזון איש' שיטפס דרך הארפסת.

הוא החל לטפס, אך בגדיו נתפסו בגדר התיל, והוא נאלץ לרדת. שוב החל לטפס, ושוב נתפסו שולי בגדיו בגדר התיל המפותלת, והוא הוכרח לסוב על עקבותיו. שוב טיפס וניסה לעלות, אך חוטי בגדיו נתפסו בתיל, ואילצו אותו לרדת...

הגיב לעברו ה'חזון איש': 'אלו הם חיינו של יהודי. כל העת הוא מטפס ועולה, ואז - לפעמים - מצליח היצר להכניע ומוריד אותו. אך אל לו להתייאש - הוא שב ומתחזק, מטפס שנית. שוב הוא נופל, ושוב הוא מטפס. זו לא טעות או תקלה, זו הדרך, ככה זה עובד! הטיפוס למעלה דורש נפילות וטיפוסים שוב ושוב. עד ההגעה לפיסגה!'

בדברים אלו, המובאים בספר 'מעשה איש', תימצת ה'חזון איש' באחרית ימיו מסר עבור כולנו, לקח מחיים גדושי תורה וטיפוס במעלות הרוחניות: כישלון בנסיון אינו סיבה לאכזבה משתקת ומייאשת. כדאי לזכור כי זו הדרך, רק ככה ניתן לטפס. מטפסים ונופלים, מטפסים ונופלים, אך בסוף - מגיעים. העקשנות משתלמת!

עמידה בנסיון - היא זיהוי ההזדמנות הזו, היא 'קפיצה' על פריצת הדרך השממית. נותנים לך מתנה של נסיון, רוצים לראות אותך גיבור, מחזיק מעמד, ראוי למתנה והערכה. תעמוד בזה, בבקשה, בשבילך!

נכון, רגע הנסיון הוא קשה, הוא אתגרי, הוא בהחלט דורש מאמץ. אבל באותה מידה - הוא רגע גורלי, רגע נצחי, רגע שיכול לשנות חיים, רגע של מבחן שפותח לנו אפיקים חדשים, איכויות חדשות, הצלחות שלא תיארונו לעצמנו. הבה נעמוד בנסיון עם כל העוצמה, נתחזק בכל הכוחות. ואז נגלה כמה אושר, שמחה וסיפוק קיבלנו!

אשר תיסרנו יי ומתורתך תלמדנו. אשרי הגבר! מי שה' מייסר אותו זה מראה על אהבה מיוחדת, ולמה? כי אין דבר שמכפר על האדם כמו ייסורים, כשאדם מת מתוך ייסורים מספידים אותו שיצא זך ונקי מן העולם, לאחר מאה ועשרים שנה אומר אדם לקב"ה למה לא נתת לי יותר ייסורים והייתי חוסך מייסורי גיהנום.

וזה כתוב מפורש בתורה, "וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' מייסרך!" אבא מרביץ לבן כשאינו ברירה, אף אבא לא רוצה להרביץ לבן אבל אכפת לו ממנו והוא רוצה שיתקן דרכיו, "חושך שבטו שונא בנו ואוהבו שוחרו מוסר". בורא העולם אומר כואב לי שאני מייסר אתכם, קלני מזרועי, אבל אני רוצה שתתקנו דרכיכם, בשביל אהבתי אתכם אני מייסר אתכם. לכפר כל העבירות שעשינו ולמרק עוונותינו. ככתוב "כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה!"

למה בא האדם לעולם הזה? אומר לנו המסילת ישרים: (פ"א) נמצינו למדים, כי עיקר מציאות האדם בעולם הזה הוא רק לקיים מצוות ולעבוד ולעמוד בנסיון!

לך לך מארצך, צא מהמדינות הרעות שלך, צא מההרגלים שלך, ברח מהסביבה הרעה, ולך אל הארץ אשר אראך, אל התורה הק' שהיא מאירה את האדם ומעמידה אותו על רגליו הרוחניים לנצח נצחים!

השבט מוסר אומר, זו לא גדולה להיות גיבור וחזק על אחרים, זה עושים גם בעלי החיים, הגדולה היא לעזור לאחרים, להשתמש בכוחות לייעץ לכבד להוציא אחרים מהסבך, זו גדולה.

בוא נראה כמה הקב"ה רוצה שנדמה לו! שנהיה כמלאכים! כתוב בתורה "לא תקום ולא תיטור". מה ההבדל בין נקימה לנטירה? נקימה היא כשמשביב רעה תחת רעה, חבר ביקש שאשאל לו גרזן, לא נתתי לו, למחרת אני מבקש ממנו את חפירה והוא אומר לא אתן לך כדרך שאתה לא נתת לי, זוהי נקימה. ומהי נטירה? חבר ביקש ממני גרזן, לא נתתי לו. למחרת פניתי אליו וביקשתי ממנו את חפירה והוא נתן לי, אלא שהוא מוסיף לי משפט: בבקשה קח, שלא כדרך שאתה עשית לי. "נטירה" זה לשמור (כמו נטורי קרתא), אסור ליטור את הרעה שעשה לך בלב, צריך לתת מכל הלב! כמה זה קשה! כך התורה רוצה מאיתנו שנהיה מלאכים! חברים יאמרו לך אתה פרייאר, והאמת אתה מלאך! שבת שלום!

רמב"ם כתב, שיותר קל לעשות תשובה על מעשים מאשר על המידות. אדם שלא שמר שבת, יכול לשמור שבת, לא הניח תפילין? מכאן ואילך יניח. אבל אדם תאוותן, גאוותן, קנאי, החלטה לשנות את דרכו לא תועיל לו. הוא יותר לא יכעס? כשיציתו את הכעס הוא והחלטתו הטובה כבר לא יהיו שם. המידות הם בטבע של האדם, בדם שלו, זה לא קל לתקן.

ואין מציאות לעקור מידות אלא על ידי לימוד המוסר, מוסר חוצב להבות אש, יכול אדם להפוך את עצמו מעיר פרא - ל"אדם" יולד.

וזה שמחה גדולה לאדם, שהוא לא עובד על יהלום, על הניסיון, שיהיה פה ומושלם. אלא בעצמן אתה משקיע! כמה וכמה פעמים באו אלי בעלי תשובה, ואמרו, דוקא לאחר שחזרנו בתשובה, פתחנו צוהר לקב"ה, דוקא אז התחילו לנו בעיות וקשיים. אם בעיות של בריאות, או פרנסה. מה פשר הדבר?

דבר ראשון צריך לדעת, שאנחנו בעולם של ניסיונות. הנה בפרשתנו אברהם אבינו, כל חייו ניסיונות. כל ניסיון קשה מחברו. הקב"ה אומר לאברהם "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך ואברככה ואגדלה שמך", הוא בא לארץ כנען והנה רעב. וכך עוד ועוד ניסיונות. עד הניסיון הקשה ביותר עקידת יצחק. הקב"ה אומר לו "כי ביצחק יקרא לך זרע" לא מישמעאל, והנה לפתע אומר לו הקב"ה לך והעלה את יצחק לעולה. ואברהם יכול לשאול, אמרת לי ביצחק יקרא לך זרע ועכשיו אתה אומר לי לשחוט אותו? את בנו יחידו אשר אהב שנוול לו למאה שנה?! ואברהם איך נהיה אברהם אבינו? על ידי ניסיונות. המכשולים והגדרות מחשלים את האדם ומחזקים את רוחו. נתת ליראין נס להתנוסס, להתעלות עוד ועוד.

מדוע צריך הקב"ה לנסות את אברהם? ומצאת את לבבו נאמן לפניך, הקב"ה לא יודע שהוא יעמוד בניסיון? כתוב במדרש, משל לקדר, מוכר כדי חרס, מוכר בשוק ומציע את סחורתו דופק על הכד במקל בכל הכח להראות כמה חזקים וטובים הכדים שלו. אם לא היה הקב"ה מנסה את אברהם היו שואלים מה מיוחד באברהם אבינו שכה מצא חן בעיני ה'? לכן ניסה אותו הקב"ה כדי שאנחנו נדע מי הוא אברהם אבינו. כל הניסיונות של אברהם אבינו הם כדי שאנו נכיר ונדע את אבינו אברהם להראות לעמים ולשרים את יופיו וטובו. בעל תשובה שמקבל ניסיונות, כתוב אשרי הגבר

מתוך דרשתו השבועית של הרה"ג דניאל זר שליט"א
המתקיימת בכל יום רביעי בשעה 22:00 בישיבת אור דוד

ההקדשה השבועית

הוציאם את אדם לתקיים

אלפי טעמים מארץ ישראל

האצל החתום או לע"פ קידושם?

התקשרו עכשיו: 05-04-203-06

ליידישע
ידן חיה בת הדס
יוסי בן הלן
צורי בן רחל
דייזה בת חוה

ליידישע
בנימין בן חסיה
אלדד בן חוה
ספיר בת עליזה
ליילך בת עליזה

ליידישע
אסף בן חיה
רושין בן דיה
אלעד בן ענה
אלדד בן יודנה

ליידישע
שלמה בן ג'ון
סג'ילית בת חנה
חן חיה
שמעון בן יילנדה
יואב בן חנה

סיפור לשבת

הרב צבי נקר

מזמור לתודה

ללכת לקניות, ללכת להגעיל כלים וכו'.

אני נעצר רגע, מציץ בהיחבא לדרך של אשתי שכבר מלא כמעט כולו וממשיך: תודה השם שברוב רחמיך הענקת לנו חמש מתנות נפלאות. חמישה ילדים שמרוויים אותנו נחת בלי גבול. תודה. תודה. תודה שהם לפעמים מלכלכים ורבים וצועקים ובוכים. אבא, תודה. אין מתנות טובות מאלו בעולם!

ידי השמאלית כבר כואבת מהמאמץ שאני מפעיל עליה. אני מרפה, סוקר לרגע את הסלון שברגע זה עמוס חפצים ששוגרו אליו מכל רחבי הבית. אה, ותודה אבא, תודה שיש לנו כל כך הרבה חפצים בבית. מאום לא חסר לנו. כמה שפע! הכל יש לנו מידך המלאה הפתוח הקדושה והרחבה.

אני מתחייך רגע, והמילים קופצות כמו מאליהן: ומעל הכל, רבש"ע, אני מודה לך מהמקום הכי עמוק שבליבי, על שהמאמץ והיגיעה שלנו הם לשם מצוה! כמה נפלא! הם עמלים ואנו עמלים. הם עמלים ואינם מקבלים שכר ואנו עמלים וזוכים לשכר עצום. אנו עמלים ומקבלים את חג הפסח על שלל אורוותיו. אני שם את הדף המתורגם הזה תחת ידי המגובסת. לוקח רצועה של דבק סלוטייפ ומדביק אותו ליד מיטתי. רוצה להיזכר בזה מיד בבוקר כשאפקק את עיני.

הימים הבאים היו היפים ביותר שידע הבית שלנו אי פעם. התחלנו את היום בהודיה, המשכנו בהודיה וסיימנו בהודיה. הילדים שיתפו איתנו פעולה ומוחם היצירתי העשיר את מילות ההודיה שלנו עצמנו.

בעוד שבועות מספר יחול בעז"ה חג הפסח של השתא. עתה אנו בני חורין, כבר איננו עבדים הקשורים בכבלים לבעיות, לבלבול ולטרדות. עתה אנו בני חורין, יודעים להתעלות מעל כל אלו, להסתכל במבט בוגר ומעריך. מבט של הודיה. ואתם, קוראים יקרים וחשובים, תחוגו גם אתם את חג הפסח כהלכתו. בליל ט"ו נשב כולנו בעז"ה לצד מפה צחורה ומעומלנת, משובצת בגביעי כסף נוצצים. אלא, שיש מאיתנו שיגיעו לרגע המקודש הזה מתוך רצינות ותלונות, טענות ומענות. ויש, יש שיגיעו לחג המקסים הזה מתוך הודיה עמוקה, מתוך הכרת הטוב עצומה למי שכולו טוב ותכלית בריאתו להיטיב, ויחושו באמת בני חורין. הבחירה בידיכם. (קול תודה).

העבודה, על הניקיון, על הקניות, ובעצם על מה לא?

עד שבאחד הימים יצאתי החוצה למספר רגעים כדי להעביר שקית לאי מי. בעודי עובר את כביש הסואן פוגעת בי מכונית בעוצמה. אני עף אחורה והזכרון הבא שלי הוא מיטת בית החולים הלבנה, שקט חזק ופנים מודאגות סביבי. בחסדי שמים כמעט שלא נפגעתי כלל, למעט ידי הימנית שהיתה שבורה ואומללה מאוד.

היומיים הבאים עברו עלי בבית החולים לצורך ביקורת, יומיים מלאים ברוגע מזויף ובשלווה מעושה שהציקו לי נורא וגרמו לי להשתוקק בכל מאודי לשוב לבלגן שבבית. התגעגעתי נושאות להמולה הבריאה.

לפתע, כל פעולה בידי היתה פשוט בלתי אפשרית. רציתי להניח תפילין, רציתי לטול ידיים, רציתי לאחוז בכוס שתיה. אפס. לא יכולתי. איך לא חשבתי מעולם שעלי להודות בלי סוף ובלי גבול על היד שמתפקדת? על היד שעושה עשרים פעולות בדקה אחת? שכבתי מיואש על מיטתי עצוב ושובה החלטתי שלא עוד.

מהרגע שאחזור הביתה אתחיל להעריך את המתנה היקרה הזו ש'יד' שמה, ובכלל אתחיל להעריך את כל שפע המתנות שנתן לי השם בטובו וברחמיו. איך לא הודיתי עד כה? איך הוצאתי מפי רק מילים של טרוניה וביקורת? איך הייתי כה סכל? הכרית הלבנה של בית החולים ספגה בשתיקה את דמעותי המתחרטות והמבטיחות.

לקראת השחרור הביתה (שלושה ימים לפני התקדש החג) שיתפתי את אשתי בהרהורים החדשים שלי ובתכניות שרקמתי לעתיד. היא הופתעה, שכן טענה שהיא חשבה בדיוק את אותו הדבר.

הגענו הביתה. ראשית, ישבנו אני ואשתי עם דפים וכל אחד מילא את הדף בתודות לבורא עולם. עשינו תחרות מי כותב יותר. כמובן שאשתי עבדה בקצב מהיר יותר כשאני מדדה אחריה, משרבט תודות בידי השמאלית.

תודה השם שבחסדך העצום הענקת לנו חג נפלא כל כך. חג הפסח! תודה השם שיש לנו אפשרות לנקות את הבית. ידיהם של בני הבית מתפקדות היטב (כאן הוספתי קווים נמרצים של הדגשה), אנו חשים בטוב ויכולים לעבוד. יכולים! ברוך השם! כמה מדהים, כמה נפלא. תודה שרגלינו פועלות מצוין ויש לנו את האפשרות

פסח דאשתקד עבר עלי בהתעוררות עצומה והעניק לי תובנה עמוקה בה רציתי לשתף אתכם. ואספר סיפור כהווייתו, כפי שהתרחש.

האמת היא שכתבת הדברים מעלה סומק עז על פני, אני בוש וגם נכלם להעלות את הדברים על הכתב, אך למען זיכוי הרבים, אעשה זאת בכל אופן.

ערב פסח. פוסע אני ברחובות קריה, מסיר את משקפיי ומנסה לנקות מהן חול צהבהב שדבק. תוך כדי, אני נוהר לבל אעבור בטעות תחת זרנוק מים שוצפים מאחד החלונות שלמעלה בשל ראייתי המטושטשת. מאט צעדי, חושב שבכך אוכל אולי לדחות את קבלת הפנים ה"נלבבת" שמחכה לי בבית...

הפלאפון מצלצל בקול תובעני, אשתי בקו, יורה לעברי צרור מטלות ומפצירה בי שאבוא מהר כי הבית מהפכה של ממש. הילדים עצבניים והכל חסר שליטה.

אני מחיש צעדי ובוטע מבלי משים באבני חצץ תמימות שלא גרמו לי שום נזק.

עוד טרם אני מציב רגלי על מפתן הדלת, אני שומע צעקות, בכיות ומריבות. הקולות מוכרים מידי, העייפות מהימים האחרונים נותנת בי אותותיה, השקיות עם הכלים שבידי מכבידות עלי כאילו שקלו טון. ההודעה שקיבלתי היום בבוקר מהבנק עודנה מהדהדת באוזני בחדגוניות מרגיזה ומראה הבית המהלך עלי אימים משתלב בכל אלו. הכל ביחד מתערבל לי חזק בפנים וגורם לפני לשחרר קיטור של תלונות.

אני מנסה לשלוט בעצמי, אך לא מצליח. איני יכול יותר! אין לי כח להטות שכס בבית! אין לי כח! אתם שומעים? אני צועק (בקול ממש) לערימת הסמרטוטים המסתכלת עלי בעין מתחננת. די! זה מדי הרבה בשבילי! אני מאיים על כל מי שמוכן ולא מוכן לשמוע.

וכאילו כדי לאשר כל זאת, מבחין בבעתה בילדון המתוק שלי בן השלוש מגיח כשופל מצופה נגוס בין שיניו והוא אוחו באדיקות את החצי השני מפורר בין ידי המוכתמות.

"אבא!" הוא צוהל לעברי, "השכן חילק לי מהבית שלו. הוא אמר שהוא לא צריך את זה, נכון שהוא שכן טוב?" הוא מרים אלי עיניים תכולות שמחות שעד מהרה הופכות לים של תמיהה למראה האבא שלו שפניו בצבע ארגמן חזק.

לא אלאה אתכם בתיאורים אודות הימים הבאים. קמתי כשאני רוגז, עבדתי כשאני כועס והלכתי לישון כשאני ממורמר. כן, עזרתך, בהחלט עזרתך. אלא שפי לא פסק מלקטר ומלהלונן על

"אני מנסה לשלוט בעצמי אך לא מצליח, איני יכול יותר! אין לי כח להטות שכס בבית..."

הלכות ערב שבת

שאלה: האם מותר ליתן מערב שבת מים בכוסית של נרות השבת בשביל להגביה את השמן?

נאמר בגמרא (שבת מז:), נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות, ולא יתן לתוכו מים מערב שבת, מפני שמקרר כביויו, ואין צריך לומר בשבת. והטעם משום שלא יבוא לעשות כן בשבת וקודם גמר נתינת המים יפלו ניצוצות או שיגביה הכלי עם המים כנגד הניצוצות, ונמצא מכבה בידיים.

וכתבו הראשונים, שמה שרגילים לתת מים ונותנין עליה שמן בערב שבת, אין זה קרוי קירוב כבוי, כיון שאין מתכוין לכיבוי כלל אלא להגביה את השמן. ויש ראשונים שנתנו טעם להיתר, משום שאין המים גורמים לו הכיבוי, אלא הוא דולק והולך עד שיכלה השמן. וכן פסק מרן השלחן ערוך (סי' רסה סעיף ד), מותר ליתן מים בעשית שמדליקין בה בערב שבת, כיון שאינו מתכוין לכיבוי אלא להגביה השמן.

הלכה, מותר ליתן מים בכוסית של הנרות מערב שבת בכדי להגביה את השמן, הואיל ואין כוונתו לכבות. (חזון עובדיה עמ' רנה)

שאלה: האם צריך לקבל תוספת שבת בפה או לא?

זמן תוספת שבת נלמד מהנאמר גבי יום הכיפורים (ויקרא כג לב), "ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש בערב, מערב עד ערב תשבתו שבתכם". ודרשה הגמרא (ראש השנה ט), יכול בתשעה מתענין, תלמוד לומר בערב (דהיינו ליל עשירי), אי בערב יכול משתחשך, תלמוד לומר בתשעה, הא כיצד (שמתענה תשיעי ועשירי), מתחיל ומתענה מבעוד יום כדי להוסיף מחול על הקודש. וממה שכתוב, "תשבתו שבתכם", לומדים שכן הדין גם בשבת ויום טוב.

והנה יש מהראשונים שכתבו, שתוספת שבת אינה בדברים וביטול מלאכה בלבד, אלא שיוסיף בדברים של קדושה או בתפלה או בקידוש. אמנם משמע מהם שכל זה אם בא להוסיף מעבר לעיקר הזמן שצריך להוסיף מחול על הקודש, אבל אם שבת ממלאכה כמה דקות סמוך לשקיעה יצא ידי חובה, אף שלא קיבל בפירוש. ויצא אם כן מהראשונים האלה, שתוספת שבת שסמוך לשקיעה מספיק מה שפורש ממלאכה, אבל קודם לזמן זה, אף קבלה בפיו לא מועילה אלא רק מי שהתפלל תפלה של שבת או עשה קידוש מבעוד יום קיים מצות תוספת שבת.

והנה יש מהראשונים שכתבו, שמשאר הראשונים שלא ביארו שצריך לקבל תוספת שבת בפירוש בקידוש או בתפלה, ומהלשונות שלהם (בפירוש הגמ' בשבת דף לה:), משמע שחולקים על הראשונים הנ"ל לענין קבלת שבת מעבר לזמן הסמוך כמה דקות לשקיעה, שלא צריך דוקא בקידוש ובתפלה, ואם כן הוא הדין שתועיל קבלה אפילו במחשבה. ושכן מוכח בדעת מרן השלחן ערוך.

ברם יש מהאחרונים שרצה לומר שכיון שתוספת שבת נלמד

מיום הכיפורים, ושם נאמר שאם קיבל תוספת תענית של יום הכיפורים בלב לא נחשב קבלה. וכשם שקבלת תענית לא מועיל קבלה בלב, כך לגבי קבלת תוספת שבת. אמנם כתב בילקוט יוסף לחלק, שלגבי תענית, אין גמירות דעת להתענות כשמקבל רק בלב, שדרך האדם להסתפק אם הוא סיים לגמרי לאכול ולשתות או לא, עד שמקבל בפיו, מה שאין כן גבי שיתיה ממלאכה שבזה כשגומר בליבו לא לעשות עוד, אינו מסתפק ויש לו גמירות דעת לקבל עליו מצוה זו של תוספת שבת.

הלכה, לכתחלה טוב יותר שיאמר בפיו קודם השקיעה, הריני מקבל עלי תוספת שבת מחול על הקודש. אבל אין זה מעכב, ומועיל אף קבלה במחשבה. וכל שפרש ממלאכה, כגון שהלך לבית הכנסת, וכיוצא בזה, מקיים מצות תוספת שבת, ומעיקר הדין אין צריך לקבל בפירוש תוספת שבת, ומכל מקום טוב שיחשוב בדעתו או בפיו לקבל שבת בפירוש. (ילקוט יוסף שבת כרך א חלק ב סימן רסג סעיף פב)

שאלה: מהו הזמן המוקדם ביותר שאפשר לקבל את השבת?

כתב מרן השלחן ערוך גבי הדלקת נרות (סי' רסג ס"ד), ואם רוצה להדליק נר בעוד היום גדול ולקבל עליו שבת מיד, רשאי, "כי כיון שמקבל עליו שבת מיד אין זו הקדמה ובלבד שיהא מפלג המנחה ולמעלה שהוא שעה ורביע קודם הלילה". ומבואר יוצא שהזמן המוקדם ביותר שאפשר לקבל את השבת זה מפלג המנחה, שהרי כל שיכול לקבל עליו את השבת יכול להדליק נר שבת.

למעשה, פשטה ההוראה שאין קבלת שבת אלא מפלג המנחה, ולא קודם לכן. (ילקוט יוסף שם הערה ע)

אימון אישי הרב אהרן פרידמן

אישיות כפיתית

בפעמים הקודמות הסברנו שדחפים כפייתיים נובעים מדחף פנימי בלתי נשלט לחזור ולעשות שוב את מה שכבר עשו. בדרך כלל הם נובעים מחרדה פנימית ברמה גבוהה על שדבר כלשהו אינו טוב מספיק, וכדי להשקיע את הקול הפנימי הזועק והמתריע, האדם נדחף למרוץ מטורף שמטרתו לתקן שוב ושוב את הדבר ולוודא שהוא בסדר.

ואולם יש סוג נוסף של כפייתיות, שעד כה טרם הזכרנו אותו. זוהי כפייתיות שבאה לידי ביטוי בצורה אחרת.

המושג 'פרפקציוניזם' מגדיר את האנשים שמבקשים את השלימות בכל דבר ואינם מסתפקים בפחות מכך. בעיניהם, השאיפה לשלימות היא חובה בסיסית ועקרונית ואין להסתפק בשום עניין בפחות ממושלם, כי אם זה לא מושלם – זה 'לא שווה כלום'.

יש בנייה זו תועלת מסוימת, שכן הדוגל בה משקיע מאמצים רבים בקיום חובותיו ומשתדל לעשות בשלימות, עד כמה שהדבר אפשרי, את מה שנדרש ממנו. הבעיה היא, שמעבר לגבול מסוים, הצורך להשיג את השלימות הוא מקור ללחץ, והמחיר שמשלמים על השלימות גבוה מאד, עד כדי מצב של "יצא שכרו בהפסדו".

ואולם יש מקרים שהנטייה לחפש את השלימות עוברת את הגבול ונעשית חזקה וקיצונית כל כך, עד שהיא מופנמת באישיותו של האדם, והוא מתחיל לעשות כל דבר בצורה כפייתית, מתוך גישה עקרונית ומהותית. על פי רוב, זה מתבטא בהקפדה קיצונית על חוק ועל סדר, כאשר כל מעשה צריך להיעשות בשלימות ובדיוק לפי חוקים וכללים קיצוניים וקפדניים שהאדם קבע לעצמו.

בניגוד לכפייתיות המוכרת, שבה האדם מרגיש שבוי וקרוב לדחף פנימי שהוא אינו מצליח להבין, אבל אין לו כוח להתנגד אליו, בעל האישיות בכפייתית מטפח ומחזק את הנטייה הזו שלו, מתוך תחושה עילאית והנאה גלויה על שהוא עושה דברים 'כמו שצריך', בתכלית ההידור והשלימות. הוא מרגיש שלם בדרכו, אינו מוכן להפסיק ממנהגו ולרדת ברמת הביצועים, ולפעמים הוא אף מתגאה ביכולתו להגיע להישגים שאחרים אינם מסוגלים להגיע אליהם.

הנה כמה דוגמאות אופייניות לבעלי אישיות כפייתית:

- עקרת בית שמנקה את הבית מדי יום ביומו ומסדרת את כל צעצועי הילדים אחרי שכולם הולכים לישון. היא עמלה על כך עד השעות הקטנות של הלילה, כאילו מדובר בניקיון הבית לפסח. בעלה בוכה מרה שאין לו אישה ואין לו בית, אבל היא לא מבינה מה הוא רוצה ממנה. "האם הוא לא מבין שהרבה יותר נעים לחיות בבית מסודר?!" היא תמחה. פגשתי אחד שהקפיד כל כך על סדר וניקיון, עד שהיה מקפיד לקפל ולסדר יפה גם את הכביסה המלוכלכת.

- זה עשוי להתבטא גם בתחום הלימוד. יש הלומדים ביסודיות רבה כל כך, עד שאיש אינו מסוגל ללמוד עמם בחברותא. ראיתי אברכים שבשל כך לא יכלו לעמוד בקצב הלימודים בכלל, ובחור צעיר שראש הישיבה איים לזרוק מהישיבה בגלל קפדנותו היתרה בדרך לימודו, שגרמה שאיש לא רצה להיות בקרבתו והוא היה ללעג וקלס בעיני חבריו, שלא ירדו לסוף דעתו ולא הבינו את התנהגותו. כדשדברתי עמו והצעתי לו שינסה להרפות מעט מהתנהגותו הקפדנית, הוא אמר לי: "את לא מבין אותי. בשבילי, דברייך דומים להצעה 'לחתוך אצבע מן היד'. אינני מוכן לוותר על זה!"

- יש אנשים שאם טועים במילה אחת במכתב שהם כותבים למשל, גם אם זה קורה בשורה האחרונה, הם קורעים את המכתב ומתחילים מחדש. אסור שיהיו טעויות, מחיקות או תיקונים כלשהם. כך הם אוהבים את זה.

רגע חושבים

הרב אליהו רוסתמי

נסיון בלי הגיון

חתום על ידי אלקים, אז מה הקושי בנסיון של לך לך? ועוד שזה קשה כמו לעקוד את יצחק בהר המוריה?

וצ"ל שההבטחות שקיבל אברהם הם הנסיון! ה' נותן לאברהם פנקס צ'קים חתום, עם כל הברכות שבעולם, "אתה הולך לארץ זבת חלב ודבש", אברהם מגיע לארץ ישראל "ויהי רעב בארץ", הצ'ק בלי כיסוי, נא לפנות למושך!

בהמשך אומר לו אלקים "כי את כל הארץ אשר אתה רואה לך אתננה ולזרעך עד עולם" (יג, טו), כל הארץ שלך בטאבו! ואחרי פטירת שרה הוא צריך להוציא 400 מליון דולר מהכיס בשביל לקנות חלקה של שתי מטרים! איפה ההבטחה? גם הצ'ק הזה חזר.

אם אלקים היה אומר לאברהם ללכת בלי הבטחות, אז לא היו לו ציפיות, אבל הוא מבטיח לו "הרים וגבעות" ובשטח אין כלום! אברהם מגיע למצרים ופרעה חוטף לו את שרה אשתו! איזה בזיון, גדול הדור הולך עם אשתו לחו"ל וחוטפים לו את אשתו לכל הלילה! ולוט מסתכל על אברהם ואומר "דוד אברהם איפה דודך שרה, איפה כל ההבטחות שקיבלת, צחקו עליך, בוא נחזור לחרן!"

ואברהם אבינו עם כל ההבטחות הוא לא שואל כלום, ה' העמיס אותו בהבטחות וניסה אותו, שאין כיסוי לצ'קים, וכל זה לבדוק את אברהם אם הוא מהרהר אחרי ה' או לא, ואברהם לא שואל!

הרב אליהו רוסתמי מרצה באתרנו
להרצאות נוספות בקרו באתר 'שיבת אור דוד'

אברהם אבינו עבר עשרה נסיונות, ואמרו חז"ל גדול הנסיון הראשון כמו האחרון. הנסיון העשירי היה העקדה, וגם שם אמר לו "ולך לך אל ארץ המוריה והעלהו שם לעולה על אחד ההרים אשר אומר אליך", וגם בפרשתנו אומר לו "לך לך מארצך וכו' אל הארץ אשר אראך".

נשאלת השאלה מה הקושי בנסיון הראשון של לך לך מארצך, רב הכי פשוט עם אמונת חכמים, אם גדול הדור יאמר לו "סיימת את השליחות בתל אביב, ועכשיו אתה מתבקש לעבור לדרום, בודאי שישמע לו", ואם הקב"ה מתגלה אליך בלילה ואומר לך לעזוב את המקום וללכת, אין ספק שאתה הולך, זה בכלל לא נסיון.

כל שכן אברהם אבינו הענק שבענקים! ויותר מזה, אומר רש"י לך לך – "להנאתך ולטובתך ושם אעשך לגוי גדול וכאן אי אתה זוכה לבנים, ועוד שאודיע טבעך בעולם!" האם המילים האלו מגדילים את הנסיון או מקטינים אותו? בודאי שמקטין, איזה הבטחות של אלקים, תהיה לעם גדול, ותזכה לבנים, ואפרסם אותך בכל העולם, וארים את מזלך, "ונברכו בך כל משפחות האדמה", כל כפר ערבי יודעים מי זה "איברהים", גם לגויים יש את שמו של אברהם!

אברהם אבינו גידל את שמו של אלקים בעולם כל מקום שהולך הוא מודיע, חבר'ה יש בעל הבית יש מנהיג, יש דין ויש דיין, העולם לא הפקר "ויקרא בשם ה' אל עולם" (בראשית כא, כג).

כל היעוד של אברהם היה לפרסם את האלוקות בעולם.

לכן אמר ה' לאברהם "מה אתה תקוע בחרן, אתה בקבוק בושם לך תפיץ ויחך הטוב בעולם", ואגדלה שמך והיה ברכה, ה' נותן לאברהם פנקס צ'קים

האם העלון נמצא בבית הכנסת שלך באופן קבוע?

פרשת שבוע | סיפור | קואצ'ר | הלכות | חינוך ילדים

בוא והצטרף
לאלפי המפיצים
בכל שבוע את
העלון המפואר
"אור הפרשה"
ושמח את מתפללי בית הכנסת
שלך.

לפרטים והרשמה

03-5701212

למפיצים המקדימים זוכים:

כל הפצה של חבילת עלונים 1 יזכה את המפיץ
בברכה מפי הרה"ג **דניאל זר** שליט"א
לאחר לימוד כל ספר האידרא רבה וזוטא
בקברו של התנא האלוקי ר' שמעון בר יוחאי

כל הפצה של 2 חבילות עלונים יזכה את המפיץ
בברכה מפי הרה"ג **דניאל זר** שליט"א
לאחר קריאת כל התהילים בליל שבת

כל הפצה של 3 חבילות עלונים יזכה את המפיץ
בקמיע של כל הזוהר הקדוש

